

עפ"ת 18210/03/16 - מדינת ישראל נגד יצחק דוידוף

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליימ
לפני כב' השופטים: י' נועם - סגן נשיא, ר' פרידמן-פלדמן ומ' בר-עם

עפ"ת 18210-03-16 מדינת ישראל נ' יצחק דוידוף

המערער

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

נגד

המשיב

יצחק דוידוף

על-ידי ב"כ עו"ד יוני שנאור

פסק דין

השופטת ר' פרידמן-פלדמן:

ערעור המדינה על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בירושלים (כבוד השופט נאיל מהנא) מיום
26.1.2016 בתיק פ"ל 1518-04-14.

בית-משפט קמא האריך בשנתיים מאסר על תנאי למשך שבעה חודשים, שהיה תלוי ועומד נגד המשיב, והורה
על תשלום קנס בסך ₪ 25,000; פסילה מנהיגה למשך שש שנים, במצטבר לכל פסילה אחרת; פסילה על
תנאי; וצו מבחן למשך שנה.

כתב האישום:

1. המשיב הורשע, על פי הודאתו, בנהיגה בזמן פסילה, נהיגה בשכרות מכח סירוב, הכשלת שוטר ונהיגה ללא
ביטוח.

על פי עובדות כתב האישום, ביום 12.01.14 סמוך לשעה 03:50, נהג המשיב ברכב פרטי ונסע בכביש 45, המוביל
מצומת עופר לכוון כללי עטרות. שם עצרו אותו שוטרים, וכאשר התבקש להזדהות, הכשיל את השוטרים בכך שהתחזה
לאחיו ומסר פרטי תעודת הזהות של האח. באותן נסיבות נהג המשיב בהיותו שיכור, בכך שסרב לבצע בדיקת דם
לבדיקת כמות האלכוהול שבגופו. המשיב נהג כשהוא פסול מנהיגה, ביודעין, בהתאם לגזר דין של בית המשפט
לתעבורה בירושלים בתיק 3011-07-11, בו הושתה על המשיב פסילה למשך ארבע שנים והוא הפקיד את רישיונו
במזכירות בית המשפט.

גזר דינו של בית-משפט קמא:

2. בגזר דינו סקר בית-משפט קמא את תסקירי שירות המבחן שהוגשו בעניינו של המשיב.

לגבי מתחם העונש ההולם, קבע בית המשפט כי העבירות אותן ביצע המשיב הינן עבירות חמורות, כי המשיב סיכן לא רק את עצמו אלא את כל משתמשי הדרך, וכי בדרך נס לא ארעה תאונת דרכים. בית המשפט ציין כי זו הפעם הרביעית בה המשיב נוהג בשכרות, והפעם אף בהיותו פסול לנהיגה, ומספר ימים לפני שהחל לרצות עונש של מאסר בעבודות שירות שהושת עליו בתיק אחר. זאת כאשר המשיב מתחזה לאחר עת נעצר על ידי שוטרים.

מתחם הענישה שקבע בית המשפט היה מאסר בפועל למשך מספר חודשים לצד פסילה ממושכת למשך שנים.

לגבי העונש הראוי, סבר בית משפט קמא כי **"ההליך השיקומי אותו עבר הנאשם הוכיח עצמו כיעיל. בנסיבות אלה, ברור שכליאתו של הנאשם, תפגע בהליך הטיפול אותו עבר ותסיג אותו לאחור, דבר שאינו רצוי ויש להימנע ממנו"**.

לגבי מאסר על תנאי התלוי ועומד נגד המשיב, ציין בית המשפט: **"אציין כי לכאורה הליך השיקום בתחילת דרכו היה נראה כדבר שאין לו סיכוי נוכח עברו של הנאשם בכל הנוגע לשתיית אלכוהול, אולם נוכח מהלך כל הטיפול שירות המבחן הדגיש את המוטיבציה שהפגין הנאשם והתמדתו והצלחתו בטיפול. בנסיבות אלה, השתכנעתי כי יש עדיין סיכוי להמשך שיקומו של הנאשם, אשר במהלך השנים ניהל אורח חיים הכולל שימוש לרעה באלכוהול. אני משוכנע בקיומו של רצון אמיתי של הנאשם לשקם את חייו ועל כן אני סבור כי הפעלת המאסר על תנאי תסב לו נזק חמור בשלב זה לאחר שעבר כברת דרך כה ארוכה של טיפול בו התמיד ובדיקות נקיות מחומרים אסורים. לעומת זאת, לא מצאתי כי קיים סיכון לשלום הציבור בשל הארכת התנאי"**. לפיכך מצא בית המשפט לנכון שלא להפעיל את המאסר על תנאי אלא להאריכו.

לפיכך גזר בית-משפט קמא דינו של המשיב כמפורט לעיל.

תסקירי שירות המבחן:

3. לבית-משפט קמא הוגשו מספר תסקירים בעניינו של המשיב, חלקם בתיק המעצר וחלקם בתיק העיקרי.

על פי האמור בתסקיר מיום 16.3.2015, המשיב היה באותה עת בן 31, תושב ירושלים, נשוי ואב לשלושה ילדים, אשתו בהריון מתקדם. באותה עת ריצה המשיב עונש מאסר בעבודות שירות בגין נהיגה בשכרות, וכן עבד כספר עצמאי.

בתסקיר התייחסות למשפחת המוצא של המשיב.

המשיב סיים 12 שנות לימוד בבית ספר מקצועי, בתחום הספרות. הוא שוחרר מצה"ל כחודש לאחר גיוסו על רקע אי התאמה. מאז עבד כשכיר במסעדה, במקביל לעבודתו כספר. המשיב התחתן כשש שנים לפני הגשת התסקיר.

לגבי עברו של המשיב, צוין כי לחובתו 21 הרשעות תעבורה קודמות, וביניהם שתי עבירות נהיגה בשכרות או נהיגה בזמן פסילה. בשנת 2008 נידון ל- 250 שעות של"צ בשל נהיגה בשכרות. הצו בוטל באמצע ביצועו, בשל חוסר אמינות מצידו של המשיב. בשנת 2013 נידון המשיב למאסר למשך שישה חודשים, לריצוי בעבודות שירות, בשל נהיגה בשכרות.

לגבי העבירה הנוכחית, אישר המשיב את ביצועה והביע חרטה על מעשיו. לדבריו אשתו נהגה אך חשה ברע והוא החליף אותה בנהיגה ונהג למרות שהיה שיכור ובפסילת רישיון. העבירה בוצעה בעת שהמשיב היה בהליך ערעור על גזר דינו, ולטענת המשיב, עד למעצרו ולטיפול שעבר, לא הבין את חומרת מעשיו.

המשיב שהה במעצר בתיק הנוכחי במשך שלושה שבועות, ושוחרר למעצר בית. במקביל החל טיפול בעמותת "אפשר" אשר מסייעת לנפגעי אלקוהול. במסגרת זו טופל טיפול פרטני שבועי בין החודשים פברואר עד אוגוסט 2014. כמו כן החל בביצוע עונש המאסר בעבודות שירות שנגזר עליו בגין הרשעתו הקודמת.

המשיב תיאר כי כחמש שנים קודם לכן החל לצרוך אלקוהול באופן מופרז, בשל כך שהתגורר עם אשתו בבית הוריו ובשל מצבו הרפואי של אביו. לדבריו, כיום, לאחר הטיפול שעבר, נמנע כמעט לחלוטין משתיית אלקוהול, מלבד שתיית כמות קטנה באירועים.

מאבחון שנערך למשיב בעמותת "אפשר", עלה כי המשיב אינו סובל מהתמכרות לאלכוהול, אך הינו בעל דפוסים של שימוש בעייתי באלכוהול, בעקבותיו עלול לאבד את מידת השתייה וכושר השיפוט, בעיקר בהקשר של נהיגה. המשיב ביטא רצינות ומחויבות לגבי ההליך הטיפולי, תוך שהביע תובנות באשר להתנהגותו הבעייתית. המשיב הביע נכונות להמשיך בטיפול ומעקב פרטניים, אך ביטא ביטחון בכך שלא ישוב לשתיית אלקוהול מופרזת ושלל אפשרות להשתלב בהליך טיפולי קבוצתי.

קצין המבחן ציין כי בעבר התרשמו מנוקשות מצידו של המשיב וקושי להתייחס לקשיים ודפוסים בעייתיים איתם הוא מתמודד. באיבחון הנוכחי התרשם מריכוך מסויים בעמדותיו. המשיב ביטא אחריות לכך שהתנהג באופן פוגעני והכרה בכך שהוא אחראי למצבו. לצד זאת, התרשם כי המשיב מתקשה להבין באופן מלא את החומרה שבמעשיו, תוך שהוא מרוכז בהשלכות ההליך המשפטי עליו. צוין כי קיים קושי משמעותי בעמידה בגבולות החוק, דבר שבא לידי ביטוי בביצוע העבירה הנוכחית, זמן קצר לאחר גזר הדין בהרשעה הקודמת ובעודו בהליך ערעור. המשיב מתקשה לקחת אחריות מלאה על מעשיו.

המלצת שירות המבחן, בהתחשב בכך שמדובר בעבירה חוזרת ובכך שתלוי ועומד נגד המשיב מאסר על תנאי למשך שבעה חודשים, הייתה להטיל על המשיב עונש מאסר, אשר יהווה גורם מרתיע מפני ביצוע עבירות נוספות.

בתסקיר משלים, שהוגש ביום 28.12.2015, לקראת גזר הדין, צוין כי משיחה עם המשיב מסר שהוא ממשיך לעבוד כספר ושומר על שגרת חיים יציבה. לדברי המשיב, בשנה האחרונה לא השתמש כלל באלכוהול. המשיב לא המשיך בהליך הטיפולי במסגרת כלשהי. קצין המבחן התרשם כי המשיב לוקח אחריות על התנהגותו בעבר ביחס לשתיית אלקוהול ומבטא הכרה בכך שהתנהגותו הייתה בעייתית. לגבי העבירה, שינה גירסתו ואמר כי הוא זה שנהג ברכב מתחילת הנסיעה. המשיב ביטא נכונות להמשיך בטיפול, נראה גם כי חרד מתוצאות ההליך המשפטי, דבר המגביר את נכונותו להשתלב בטיפול.

קצין המבחן התרשם כי מדובר באדם אשר מגיל צעיר התקשה להשתלב באופן מלא במסגרות לימודים וצבא, כי הינו בעל כוחות לעבודה נורמטיבית. עולה שימוש לרעה באלכוהול, אך לא מדובר בהתמכרות פיזית. קצין המבחן התרשם מקושי בהצבת גבולות ועמידה בדרישות החוק. לאחר שהמשיב עבר טיפול, ניכר כי כיום יש לו יכולת גבוהה יותר להתבונן על התנהגותו ולהכיר בהיותה פוגענית. הומלץ כי בקביעת עונשו, ילקח בחשבון ההליך הטיפולי שעבר המשיב,

כמפורט בתסקיר הקודם.

טענות הצדדים בערעור:

4. המערערת טוענת כי טעה בית המשפט בקביעת מתחם הענישה, בכך שלא קבע מתחם של ממש, וכי טעה בית המשפט בהארכת עונש המאסר המותנה שעמד לחובת המשיב. נטען כי לאור עברו המשמעותי של המשיב, והיעדר הליך שיקום אמיתי, לא הייתה הצדקה לחרוג ממתחם העונש ההולם, לא כל שכן חריגה כה קיצונית.

נטען כי בית המשפט לא ייחס את החומרה הראויה לכך שהמשיב נתפס מבצע עבירות בהן הורשע, בעודו נוהג תחת פסילת רישיון, וזאת פחות משלושה חודשים לאחר שנגזר דינו למאסר לריצוי בעבודות שירות, וזאת בטרם החל בביצוע עונש המאסר. המשיב אף עשה זאת בשעה שערעור שהגיש על חומרת העונש, היה תלוי ועומד.

עוד צוין כי מדובר במשיב שחטא בפעם הרביעית בעבירת שכרות. לטענת המערערת, מדובר ב"שור מועד" אשר אינו סר למרות החוק. נטען כי אין בעונש שנגזר על המשיב כדי להרתיעו מלהמשיך ולעבור עבירות.

נטען עוד כי טעה בית המשפט בהתייחסו למשיב כמי שעבר הליך שיקומי וחזר לדרך הישר. לטענת המערערת, תסקירי שירות המבחן בעניינו של המשיב מלמדים כי מדובר "במי אשר השיקום הוא ממנו והלאה". צוין כי אף שירות המבחן המליץ על הטלת עונש מאסר בפועל, ולא היה מקום לסטות מהמלצה זו לקולא.

לטענת המערערת, העבירות בהן הורשע המשיב, מצדיקות הטלת עונש מאסר בפועל. כן נטען כי לא היה מקום להאריך את המאסר על תנאי התלוי ועומד נגד המשיב. נטען כי העובדה שהמשיב עבר את העבירות שלושה חודשים בלבד לאחר שנגזר דינו בתיק הקודם, מלמדת כי אין במאסר על תנאי כדי להרתיעו.

עוד נטען כי העונש שנגזר על המשיב אינו תואם את מדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים וכי הוא חורג לקולא.

5. ב"כ המשיב טען כי במשך שנתיים היה המשיב במעקב אינטנסיבי, והיה בהליכי שיקום אמיתיים ומשמעותיים. לטענת ב"כ המשיב, שירות המבחן הצביע על הליך שיקום שעבר המשיב, ולא היה זה מתפקידו לקבוע אם המשיב יישב בבית הסוהר, זה תפקידו של בית המשפט.

עוד טען ב"כ המשיב, כי האינטרס הציבורי, לאחר שנתיים של תהליך שיקומי, אינו להחזיר את המשיב לאחור. בית המשפט איזן את העונש, בהטילו תקופת פסילה ממושכת וקנס גבוה.

6. המשיב עצמו טען כי הוא אב לארבעה ילדים, מפרנס יחיד, עבר תהליך שיקום וכיום הוא אדם חדש על דרך חדשה. לדבריו, הוא קיבל את העונש המגיע לו, מזה שנה הוא במעקב קצין מבחן, ואף קצין המבחן אישר כי עבר שינוי גדול מאוד וכי הוא מאמין בו.

תסקיר משלים בערעור:

7. ביום 2.8.2016, לאחר שנשמעו טיעונים הצדדים, הוגש תסקיר משלים.

על פי האמור בתסקיר, המשיב ממשיך לעבוד כספר עצמאי, הוא מתגורר בירושלים ואב לארבעה ילדים קטנים. במהלך התקופה התקיימו עם המשיב פגישות בתדירות של אחת לחודש. נבדקה אפשרות לשלבו בקבוצה טיפולית בתחום הנהיגה והאלכוהול, אך הדבר לא התאפשר עד כה, מסיבות שאינן תלויות במשיב.

צוין כי המשיב הקפיד להגיע לכל הפגישות שנקבעו. בשיחות ביטא הכרה בכך שבעבר עשה שימוש בעייתי והתמכרות באלכוהול, ושילם על כך מחירים כבדים. לדברי המשיב, כיום הוא איננו צורך אלכוהול כלל. המשיב ביטא חרדה מפני האפשרות שיוטל עליו עונש מאסר, דבר שלתחושתו ימוטט את כל הישגיו לאורך השנים. בשיחות עם המשיב, התרשם קצין המבחן כי כיום המשיב שקול ובוגר יותר לעומת העבר, הוא מודע למשמעות מעשיו ולהשלכותיהם. צוין כי **"ניכר כי כיום ההליך המשפטי מהווה גורם מרתיע עבורו. אנו מעריכים כי ההליך השיקומי סייע ליצחק ומאפשר לו כיום לקיים חיים בוגרים ולעמוד במחויבויותיו המשפחתיות, העסקיות והמשפטיות ללא צריכת אלכוהול"**.

קצין המבחן המליץ שלא להטיל על המשיב עונש מאסר **"אשר עלול להערכתנו להוות גורם מדרדר עבורו ולפגוע באופן קשה בו ובמשפחתו"**. במידה שביית המשפט יראה להחמיר בעונשו, הומלץ להטיל על המשיב צו של"צ של 250 שעות, בנוסף ליתר העונשים שהוטלו עליו. קצין המבחן העריך כי כיום, בשונה מהעבר, המשיב יוכל לעמוד בגבולות צו השל"צ ולבצעו כנדרש.

טיעונים משלימים:

8. לאחר הגשת התסקיר המשלים, חזר ב"כ המערערת על טענותיו, וטען כי לכל הפחות יש לגזור על המשיב עונש מאסר של שבעה חודשים, ולהפעיל את המאסר על תנאי בחופף, וזאת מתוך איזון בין מכלול השיקולים לרבות השיקום.

9. ב"כ המשיב טען כי תקופת השיקום הממושכת, כמו גם השינוי בעמדת שירות המבחן, מצדיקים הימנעות מהטלת עונש מאסר בפועל, אשר "ישבור" את הליך השיקום. לדבריו, המשיב מסכים להמלצתו הנוכחית של שירות המבחן, לביצוע שירות לתועלת הציבור.

10. המשיב עצמו טען כי אין לו עבר פלילי, מקומו אינו בכלא בין עבריינים. לדבריו, הוא מפרנס יחידי, יש לו ארבעה ילדים, ואם לא יעבוד, לא תהיה פרנסה למשפחתו. בהיותו תקופה ממושכת במעצר בית, נקלע לקשיים כלכליים. לדבריו, בעבר אלכוהול "שלט" עליו, כיום מה שחשוב לו זה משפחתו והפרנסה.

דיון והכרעה:

11. לאחר עיון בגזר דינו של בית-משפט קמא, עיון בתסקירי שירות המבחן שהוגשו בבית-משפט קמא ובמסגרת הערעור, ושמיעת טיעוני הצדדים, דעתי היא כי דין ערעור המדינה להתקבל.

12. העבירות בהן הורשע המשיב הן עבירות חמורות. נהיגה בשכרות יש בה כדי לסכן חייהם של המשתמשים בדרך. נהיגה בזמן פסילה מעידה על זלזול בהחלטות בית המשפט ועל חוסר האפקטיביות של עונש פסילה לגבי המשיב. לכך מצטרפות עבירות נוספות בהן הורשע המשיב.

מדובר בעבירות שלצידן עונשי מאסר בפועל.

ברע"פ 2508/11, סמולנסקי נ' מדינת ישראל (31.3.2011) קבע כבוד השופט ג'ובראן:

"נדמה כי אין צורך להכביר מילים על חומרת העבירה שביצע המבקש ועל הצורך בנקיטת מדיניות ענישה מרתיעה בעבירה של נהיגה בשכרות. כידוע, נהיגה במצב של שכרות מסכנת את חייהם של הנוהגים בכביש והיא מהווה גורם מרכזי למספרן הרב של תאונות הדרכים. לכן, יש לנקוט במדיניות ענישה מרתיעה ולהעניש בחומרה נהגים הנתפסים כאשר הם נוהגים בשכרות (ראו למשל: רע"פ 6439/06 קריטי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 19.10.2006); רע"פ 2073/08 ברבי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 9.3.2008)). כך למשל קבעתי ברע"פ 6418/07 כהן נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 5.9.07):

"נהיגה במצב שכרות היא עבירה המסכנת לא רק את הנהג פורע החוק אלא את הנוסעים עימו ואת המכוניות שבקרבתן הוא נוסע. נהג אשר מוכן לנהוג במצב של שכרות צריך לדעת, כי באם ייתפס, צפוי הוא להיענש בחומרה רבה."

13. לעניין מתחם הענישה - בית-משפט קמא קבע כי **"מתחם הענישה בעבירות בהן הורשע הנאשם הינו מאסר בפועל למשך מספר חודשים לצד פסילה ארוכה וממושכת של שנים"**. מדובר בקביעה כללית, ללא טווח ענישה המהווה מתחם אשר בתוכו יש לגזור עונשו של הנאשם.

בהתחשב בפסיקה שהוצגה על ידי הצדדים, בחומרת העבירות ובנסיבות ביצוע העבירות, מתחם העונש הראוי בעניינו של המשיב הינו מאסר בפועל לתקופה שבין מספר חודשים לבין 20 חודשים, לצד מאסר על תנאי ופסילה מנהיגה.

14. אשר לעונש המתאים - לחובתו של המשיב הרשעות קודמות לא מעטות בעבירות תעבורה. זו הפעם הרביעית בה נתפס המשיב כשהוא נוהג בשכרות, הפעם בהיותו פסול מנהיגה, וכאשר נתפס, הכשיל שוטר במילוי תפקידו כאשר התחזה לאחיו. זאת ועוד, העבירות בוצעו זמן קצר ביותר לאחר שנגזר על המשיב עונש מאסר למשך שישה חודשים לריצוי בעבודות שירות, כאשר תלוי ועומד נגד המשיב מאסר על תנאי בר הפעלה למשך שבעה חודשים, ובעוד תלוי ועומד ערעורו של המשיב על העונש שנגזר עליו בתיק הקודם.

לזכותו של המשיב עמדה הודאתו במיוחס לו בכתב האישום, ושיתוף הפעולה שלו בהליך טיפולי. כן יש להתחשב בתקופה בה שהה המשיב במעצר בית ובפגיעה שתהייה להטלת עונש מאסר על משפחתו של המשיב.

השאלה העומדת על הפרק הינה האם הייתה הצדקה לחרוג ממתחם הענישה לקולא, בשל הליך השיקום שעבר המשיב, או שמא מהווה הליך זה אחד השיקולים לקולא, בגזירת עונשו של המשיב בתוך מתחם הענישה.

מעיון בתסקירי שירות המבחן, שעמדו לפני בית-משפט קמא, עולה כי מדובר באדם המתקשה להבין את החומרה שבמעשיו, אדם המרוכז בהשלכות ההליך המשפטי, אדם בעל קושי משמעותי בעמידה בגבולות החוק. שירות המבחן המליץ על הטלת עונש מאסר אשר יהווה גורם מרתיע מפני ביצוע עבירות נוספות.

15. במסגרת הערעור הוגש, כאמור, תסקיר נוסף, חיובי יותר. בתקופה שמאז התסקיר הקודם ועד לתסקיר האחרון, לא עבר המשיב טיפול נוסף (על פי האמור בתסקיר - מסיבות שאינן תלויות בו), וכל שעבר המשיב היה מפגש עם קצין המבחן אחת לחודש. קצין המבחן התרשם, אמנם, כי כיום המשיב שקול ובוגר יותר, ומודע יותר להשלכות מעשיו, אך לאור ניסיון העבר - ובין היתר ריבוי העבירות של נהיגה בשכרות; נהיגה בזמן פסילה; שקריו של המשיב באשר לנסיבות ביצוע העבירות, כעולה מהתסקירים השונים; הפסקת ביצוע צו של"צ בעבר מטעמים הקשורים באי אמון במשיב; וביצוע העבירות הנוכחיות כחודשיים לאחר שנגזר דינו של המשיב בתיק הקודם, לאחר שנדון למאסר לריצוי בעבודות שירות ולמאסר על תנאי, ובשעה שערעורו תלוי ועומד - כל אלה מלמדים כי המשיב מסוכן לציבור, וכי לא די בתהליך השיקום שעבר עד כה כדי להצדיק חריגה לקולא ממתחם העונש הראוי והימנעות מהטלת מאסר בפועל.

16. עיון בגזר הדין בתיקו הקודם של המשיב, 3011-07-11, מיום 10.10.2013, מלמד כי העבירות שמבצע המשיב נעשו על פני שנים ארוכות - בשנת 2007, בשנת 2008, בשנת 2011 והפעם בשנת 2014. בפעם הראשונה נדון המשיב לפסילה מנהיגה, בפעם השניה נדון לפסילה ולמאסר על תנאי, בפעם השלישית נדון למאסר לריצוי בעבודות שירות, כאשר המאסר על תנאי הופעל כולו בחופף.

נראה כי בתי המשפט הלכו לקראת המשיב שוב ושוב, אך הוא חוזר לסורו, תוך שהוא מסכן את הציבור.

17. בנסיבות אלה, לעניות דעתי, הליך השיקום לא הביא לשינוי כה מהותי, אשר מצדיק חריגה ממתחם הענישה והארכת המאסר על תנאי התלוי ועומד נגד המשיב. יש מקום להטלת עונש מרתיע של מאסר בפועל, תוך התחשבות בנסיבות המקלות בכלל ובמאמץ שעשה המשיב בכיוון השיקומי בפרט, בקביעת משך המאסר ובאופן הפעלת המאסר על תנאי.

אשר על כן, לו דעתי הייתה נשמעת - חלף הארכת המאסר על תנאי ותשלום הקנס, הייתי מטילה על המשיב עונש מאסר בפועל למשך שבעה חודשים, הפעלת המאסר על תנאי בחופף לעונש המאסר, ומאסר על תנאי של שבעה חודשים למשך שלוש שנים, אשר יחול בעבירות של נהיגה בשכרות, לרבות תחת השפעה/סירוב, ונהיגה בפסילה. יתר חלקי גזר הדין הנוגעים לפסילה מנהיגה ולפסילה על תנאי יעמדו בעינם.

**רבקה פרידמן-פלדמן,
שופטת**

סגן הנשיא י' נועם:

1. קראתי בעיון את חוות דעתה של השופטת ר' פרידמן-פלדמן, אך דעתי שונה; ולדידי - אין עילה להתערבותה של ערכאת הערעור בגזר-דינו של בית-משפט קמא.

2. העבירות, נסיבות ביצוען והליכי השיקום של המשיב - נסקרו בהרחבה על-ידי חברתי, ואין צורך לחזור על הדברים. העבירות ונסיבות ביצוען חמורות, ומקובלת עליי מסקנתה של חברתי, לפיה מתחם העונש ההולם בגין העבירות שביצע הנאשם הוא מאסר בפועל לתקופה שבין מספר חודשים לבין 20 חודשים, בצד מאסר על-תנאי ופסילה מלהחזיק רישיון נהיגה. השאלה שבמחלוקת בגדרו של הערעור דנן הנה, האם הייתה הצדקה לחרוג ממתחם הענישה לקולא, באופן שהמאסר על-תנאי יוארך, ולא יוטל על המשיב רכיב עונשי של מאסר, זאת לאור הליך השיקום שעבר המשיב.

3. כלל הוא, כי ערכאת הערעור לא גוזרת מחדש את העונש, אלא בוחנת את סבירות גזר-הדין של הערכאה הדיונית; וכי התערבותה בעונשים שנגזרו על-ידי הערכאה הדיונית שמורה למקרים חריגים בלבד שבהם נפלה טעות מהותית, או שהעונש שנגזר סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הראויה (ראו למשל: ע"פ 2422/15 **איתן סרור נ' מדינת ישראל** (7.11.16)). כלל זה, בדבר מתחם ההתערבות של ערכאת הערעור, חל גם על החלטתה של הערכאה הדיונית לסטות לקולא ממתחם הענישה, מטעמי שיקום.

4. סבורני, כי לא קמה עילה להתערבות בהחלטת בית-משפט קמא לסטות ממתחם הענישה בעניינו של המשיב, מטעמי שיקום, ולהאריך את המאסר על תנאי.

כפי שציין בית-משפט קמא, בהתאם לסעיף 40ד לחוק העונשין, התשל"ז-1977, רשאי בית-המשפט לחרוג ממתחם העונש ההולם, כאשר קיימים שיקולים שיקומיים המצדיקים סטייה מהמתחם שנקבע, וכך גם אם יש סיכוי של ממש כי הנאשם ישתקם בעתיד (ע"פ 1903/13 **חמודה עיישה נ' מדינת ישראל**).

במקרה דנן עבר המשיב כבר דרך ארוכה בהליך השיקומי שצלח, זאת בתקופה של שנתיים מיום מעצרו (12.1.14) ועד למועד מתן גזר הדין (26.1.16). כפי שציין בית-משפט קמא, עבר המשיב בגדרו של ההליך השיקומי שינוי משמעותי באורחות חייו. בנסיבות אלו, צדק בית-משפט קמא, כי יש מקום לחרוג ממתחם העונש ההולם לקולא. לכאורה, ניתן היה להסתפק בהטלת מאסר לריצוי בעבודות שירות. דא-עקא, שאין אפשרות להשית על המשיב מאסר בעבודות שירות, זאת הואיל ותלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי להפעלה לתקופה של שבעה חודשים. בית-משפט קמא סבר, כי יש להימנע מלהשית על המשיב מאסר בפועל, שמשמעו מאסר שלא יפחת משבעה חודשים (בשל המאסר על-תנאי), ובהקשר זה ציין: **"השתכנעתי, כי ההליך השיקומי שאותו עבר הנאשם הוכיח עצמו כיעיל. בנסיבות אלה, ברור שכליאתו של הנאשם תפגע בהליך הטיפול שאותו עבר ותסיג אותו לאחור, דבר שאינו רצוי ויש להימנע ממנו"**. עוד הוסיף בית-משפט קמא בעניין הסיכוי הממשי לשיקום המצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם, כדלהלן: **"אציין, כי לכאורה הליך השיקום בתחילת דרכו נראה כדבר שאין לו סיכוי, נוכח עברו של הנאשם בכל הנוגע לשתיית אלכוהול. אולם במהלך כל הטיפול שירות המבחן הדגיש את המוטיבציה שהפגין הנאשם והתמדתו והצלחתו בטיפול. בנסיבות אלה, השתכנעתי כי יש עדיין סיכוי להמשך שיקומו של הנאשם, אשר במהלך השנים ניהל אורח חיים הכולל שימוש לרעה באלכוהול. אני משוכנע בקיומו של רצון אמיתי של הנאשם לשקם**

את חייו, ועל כן אני סבור כי הפעלת המאסר על-תנאי תסב לו נזק חמור בשלב זה לאחר שעבר כברת דרך כה ארוכה של טיפול שבו התמיד ובדיקות נקיות מחומרים אסורים. לעומת זאת, לא מצאתי כי קיים סיכון לשלום הציבור בשל הארכת התנאי". כן הביא בית-משפט קמא בחשבון את העובדה שהמשיב היה במעצר במשך כחודש, ולאחר מכן היה נתון בתנאי איזוק אלקטרוני למשך תקופה ארוכה.

לא מצאתי, כי נפלה טעות מהותית בהחלטתו של בית-משפט קמא, לחרוג ממתחם הענישה לקולא מטעמי שיקום; זאת, נוכח הליך השיקום הממושך שעבר המשיב במשך כשנתיים, הסיכויים הממשיים להמשך השיקום, והחשש הממשי כי הפעלת המאסר על-תנאי של שבעה חודשים ושליחתו של המשיב אל בין כותלי הכלא תגדע את ההליך הטיפולי ותסיג את הנאשם לאחור במסלול השיקומי שצלח. כאמור, שני שופטים שדנו בתיק בערכאה הדיונית הפנו את המשיב, אשר ביצע את העבירות על-רקע שכרות, להליך שיקומי ממושך, ועקבו אחר השיקום מעת לעת. הליך השיקום, אשר נעשה בעידוד בית-המשפט, צלח; ותוצאותיו מצדיקות חריגה ממתחם הענישה לקולא, במובן זה שלא יוטל על המשיב מאסר בפועל של ממש. לכאורה, כפי שצוין, לאור ההליך השיקומי, העונש המתאים וההולם הוא מאסר בעבודות שירות; בפרט כאשר המשיב היה במעצר במשך כחודש, ולאחר מכן היה נתון בתנאי איזוק אלקטרוני למשך תקופה ארוכה. ואולם, לנוכח העובדה שתלוי ועומד נגד המשיב מאסר על-תנאי של שבעה חודשים, רכיב ענישתי של מאסר בעבודות שירות אינו אפשרי. בנסיבות החריגות ויוצאות הדופן של המקרה דנן, נימוקי בית-משפט קמא, בעניין הארכת המאסר על-תנאי, עומדים במבחן "הטעמים המיוחדים" המאפשרים הארכת מאסר על-תנאי, לפי סעיף 56 לחוק העונשין; וטעמים אלו אף מקימים עילה לחריגה לקולא ממתחם הענישה ההולם, מטעמי שיקום.

סיכומם של דברים: בהחלטתו של בית-משפט קמא להאריך את המאסר על-תנאי, להטיל על המשיב צו מבחן שבגדרו ימשיך את הטיפול השיקומי בקבוצה טיפולית, וכן להכביד ברכיבי הענישה האחרים (הקנס והפסילה מלהחזיק רישיון נהיגה) - לא נפלה טעות מהותית המצדיקה את התערבות ערכאת הערעור. בשולי הדברים אעיר, כי אלמלא בית-משפט קמא היה שולח את המשיב להליך שיקום ממושך ארוך טווח, שצלח, כאמור, היה מקום להפעיל את המאסר על-תנאי ולהטיל על המשיב מאסר בפועל.

לפיכך, אם דעתי תתקבל - יש לדחות את ערעור המדינה.

יורם נועם, סגן נשיא

השופט מ' בר-עם:

אני מסכים לפסק-דין של סגן הנשיא י' נועם.

משה בר-עם, שופט

הוחלט בדעת הרוב, כאמור בפסק-דין של סגן הנשיא י' נועם, לדחות את הערעור.

המזכירות תמציא עותקים מפסק-הדין לב"כ הצדדים ולשירות המבחן.

ניתן היום, י"א בניסן תשע"ז, 7 באפריל 2017, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

משה בר-עם, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, סגן נשיא